

CENTRUM WIEDZY O DOSTĘPNOŚCI DO TRANSPORTU I MOBILNOŚCI OSÓB O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH

POTRZEBY OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI
ODNOŚNIE USŁUG MOTORYZACYJNYCH.
PRZEPISY PRAWA REGULUJĄCE DOSTĘP DO USŁUG.

dr Beata Stasiak-Cieślak, dr Piotr Malawko

AGENDA

1. Osoby z niepełnosprawnościami - informacje ogólne.
2. Przepisy prawne wspierające osoby z niepełnosprawnościami.
3. Kody ograniczeń w prawie jazdy.
4. Inne uregulowania prawne.
5. Akty prawne wspierające osoby z niepełnosprawnościami.
6. Konwencja organizacji narodów zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.
7. Podsumowanie.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - INFORMACJE OGÓLNE

- ❑ w 2011 r. liczba osób niepełno-sprawnych to 4,7 mln, co stanowi 12,2% ludności Polski,
- ❑ w 2014 r. orzeczenie o niepełnosprawności posiada ponad 3,8 mln. mieszkańców Polski,
- ❑ orzeczenie o stopniu niepełnosprawności posiada co 10 mieszkańiec Polski, niezależnie od płci,
- ❑ co druga dorosła osoba niepełnosprawna ma problemy w wykonaniu prostych czynności.

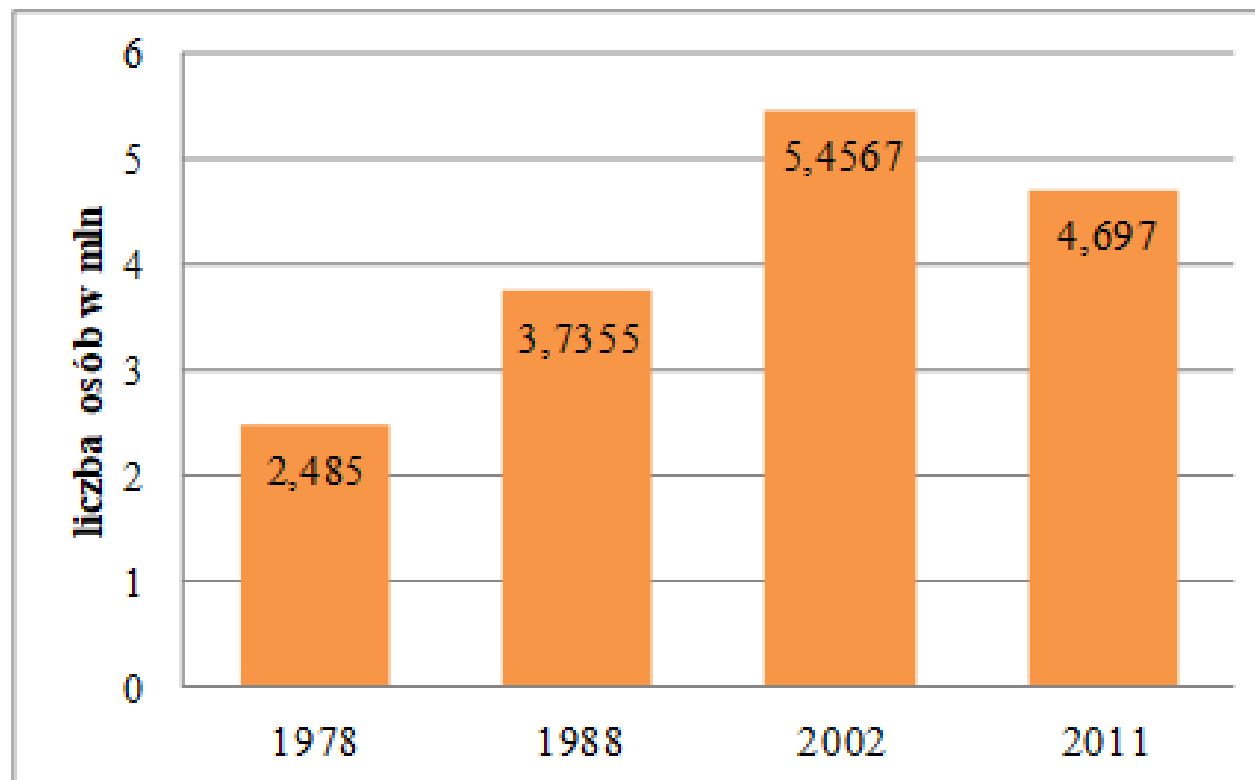

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - INFORMACJE OGÓLNE

- ❑ 2014 rok w Polsce to 7,7 mln osób niepełnosprawnych biologicznie,
- ❑ ogółem w Polsce jest ponad 3 miliony osób powyżej 16. roku życia z orzeczoną stopniem niepełnosprawności,
- ❑ 2011 rok zanotowano zmniejszającą się liczbę o 760 tys. osób, czyli o 14%.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - INFORMACJE OGÓLNE

Źródło: Gąciarz, Skalny 2014

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - INFORMACJE OGÓLNE

Rok wydania dokumentu – prawa jazdy	Liczba wydanych dokumentów – prawa jazdy z wpisanymi kodami i subkodami ograniczeń
2014	699
2015	641
2016	611
2017	333*

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - INFORMACJE OGÓLNE

Problemy osób z niepełnosprawnościami:

- brak danych, analiz i statystyk dotyczących mobilności osób z niepełnosprawnościami,
- brak danych sposób aktywnie korzystających z motoryzacji jako kierowca lub pasażer,
- możliwości podjęcia pracy,
- realizacja kariery zawodowej,
- zaspokojenie istotniej potrzeby komunikacji między społeczną.

PRZEPISY WSPIERAJĄCE OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

- ❑ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2019 r. poz. 1696) Ustawa określa podstawowe wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom niepełnosprawnym,
- ❑ Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2016 i 2435 oraz Dz. U. z 2019 r. poz. 730) w art. 21 w ust. 1 pkt 2 otrzymał brzmienie: 2) rozwiązania techniczne zastosowane w środkach transportu,

PRZEPISY WSPIERAJĄCE OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

- ❑ Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. 1997 Nr 98 poz. 602 z późn. zm.),
- ❑ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami: art. 3 ust. 3, art. 24 pkt. 2 (Dz. U. 2011 nr 30 poz. 151 z późn. zm.),
- ❑ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. 2001 nr 125 poz. 1371),

PRZEPISY WSPIERAJĄCE OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

- ❑ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. 2011 Nr 5 poz. 13),
- ❑ Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. 1985 Nr 14 poz. 60),
- ❑ Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (Dz.U. 1984 nr 53 poz. 272),
- ❑ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. 2011 Nr 5 poz. 13),
- ❑ Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. 1985 Nr 14 poz. 60),

PRZEPISY WSPIERAJĄCE OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

- ❑ Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (Dz.U. 1984 nr 53 poz. 272),
- ❑ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców (Dz.U. 2019 poz. 1659),
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 20 maja 2016 r. w sprawie wzorów dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami: Załącznik nr 1 (Dz. U. 2016 poz. 702).

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- 01** - wymagana korekta lub ochrona wzroku: 01.01 - okulary, 01.02 - soczewka(i) kontaktowa(e), 01.05 - przepaska na oko, 01.06 - okulary lub soczewki kontaktowe, 01.07 - indywidualna korekta lub ochrona wzroku;
- 02** - wymagana korekta słuchu lub wspomaganie komunikacji;
- 03** - wymagane protezy lub szyny ortopedyczne kończyn: 03.01 - proteza lub szyna ortopedyczna kończyny górnej, 03.02 - proteza lub szyna ortopedyczna kończyny dolnej;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- ❑ **10** - wymagane modyfikacje w układzie zmiany biegów: 10.02 - bez pedału sprzęgła (albo dźwigni ręcznej dla prawa jazdy kategorii AM, A1, A2 i A), 10.04 - zmodyfikowana dźwignia zmiany biegów;
- ❑ **15** - wymagana modyfikacja sprzęgła: 15.01 - zmodyfikowany pedał sprzęgła, 15.02 - sprzęgło sterowane ręcznie, 15.03 - sprzęgło automatyczne, 15.04 - składany lub odkręcany pedał sprzęgła za przegrodą;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

Załącznik nr 1

- ❑ **20** - wymagane modyfikacje w układzie hamulcowym: 20.01 - zmodyfikowany pedał hamulca, 20.03 - pedał hamulca dostosowany do obsługi lewą stopą, 20.04 - pedał hamulca pod całą stopę, 20.05 - wychylny pedał hamulca, 20.06 - ręcznie sterowany hamulec roboczy, 20.07 - możliwość efektywnego użycia pedału hamulca z określoną siłą ... N (np. 20.07 (300N)), 20.09 - zmodyfikowany hamulec postojowy, 20.12 - składany lub odkręcany pedał hamulca za przegrodą, 20.13 - hamulec obsługiwany kolaniem, 20.14 - elektrycznie sterowany hamulec roboczy;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- ❑ **25** - wymagane modyfikacje w układzie przyspieszenia: 25.01 - zmodyfikowany pedał przyspieszenia, 25.03 - wychylny pedał przyspieszenia, 25.04 - przyspieszenie sterowane ręcznie, 25.05 - przyspieszenie sterowane kolanem, 25.06 - serwoprzyspieszacz (w tym elektroniczny, pneumatyczny), 25.08 - pedał przyspieszenia po lewej stronie, 25.09 - składany lub odkręcany pedał przyspieszenia za przegrodą;
- ❑ **31** - wymagane modyfikacje pedałów: 31.01 - pedały równoległe, 31.02 - pedały na tym samym lub prawie na tym samym poziomie,

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

31.03 - składane lub odkręcane pedały hamowania i przyspieszenia, 31.04 - wypiętrzona podłoga;

- 31** - wymagane modyfikacje pedałów: 31.01 - pedały równoległe, 31.02 - pedały na tym samym lub prawie na tym samym poziomie, 31.03 - składane lub odkręcane pedały hamowania i przyspieszenia, 31.04 - wypiętrzona podłoga;
- 32** - wymagane wspólne modyfikacje układów hamowania i przyspieszenia: 32.01 - obsługa układów przyspieszenia i hamowania jedną ręką,

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

32.02 - obsługa układów przyspieszenia i hamowania z użyciem zewnętrznego wspomaganie;

33 - wymagane wspólne modyfikacje układów hamowania, przyspieszenia i kierowania:

33.01 - obsługa układów przyspieszenia, hamowania i kierowania z użyciem zewnętrznego wspomaganie jedną ręką, 33.02 - obsługa układów przyspieszenia, hamowania i kierowania z użyciem zewnętrznego wspomaganie dwoma rękami;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- ❑ **35** - wymagane modyfikacje urządzeń sterowania (przełączniki świateł, wycieraczki szyby przedniej, spryskiwacz, sygnał dźwiękowy, kierunkowskazy): 35.02 - urządzenia sterowania obsługiwane bez konieczności puszczenia kierownicy i akcesoriów (w tym gałek, dźwigni), 35.03 - urządzenia sterowania obsługiwane lewą ręką bez konieczności puszczenia kierownicy i akcesoriów, 35.04 - urządzenia sterowania obsługiwane prawą ręką bez konieczności puszczenia kierownicy i akcesoriów,

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

35.05 - urządzenia sterowania obsługiwane bez konieczności puszczenia kierownicy i akcesoriów ze wspólnymi mechanizmami hamowania i przyspieszenia;

- 40** - wymagane modyfikacje w układzie kierowniczym: 40.01 - zwykły układ kierowniczy ze wspomaganiem, 40.05 - zmodyfikowana kierownica (grubszy lub cieńszy przekrój koła kierownicy, kierownica o mniejszej średnicy), 40.06 - wychylne koło kierownicy, 40.09 - kierowanie nożne, 40.11 - gałka na kierownicy, rękoma (ramionami);

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

40.14 - alternatywny układ kierowania obsługiwany jedną ręką (ramieniem), 40.15 - alternatywny układ kierowania obsługiwany,

- 42** - wymagane modyfikacje lusterka wstecznego (lusterek) lub urządzeń widzenia wstecznego: 42.01 - zmodyfikowane zewnętrzne lusterko prawe lub lewe albo zmodyfikowane urządzenie widzenia wstecznego, 42.03 - dodatkowe wewnętrzne lusterko lub inne urządzenie, pozwalające na obserwację ruchu, 42.05 - lusterko lub inne urządzenie do obserwacji martwych pól;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

40.14 - alternatywny układ kierowania obsługiwany jedną ręką (ramieniem), 40.15 - alternatywny układ kierowania obsługiwany,

- 42** - wymagane modyfikacje lusterka wstecznego (lusterek) lub urządzeń widzenia wstecznego: 42.01 - zmodyfikowane zewnętrzne lusterko prawe lub lewe albo zmodyfikowane urządzenie widzenia wstecznego, 42.03 - dodatkowe wewnętrzne lusterko lub inne urządzenie, pozwalające na obserwację ruchu, 42.05 - lusterko lub inne urządzenie do obserwacji martwych pól;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- ❑ 43 - wymagane modyfikacje fotela kierowcy: 43.01 - fotel kierowcy podwyższony dla dobrej wysokości obserwacyjnej, w normalnej odległości od kierownicy i pedałów, 43.02 - fotel kierowcy dostosowany do kształtu ciała, 43.03 - fotel kierowcy z oparciem bocznym stabilizującym pozycję, 43.04 - fotel kierowcy z podłokietnikiem, 43.06 - zmodyfikowany pas bezpieczeństwa, 43.07 - pas bezpieczeństwa szelkowy;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- ❑ 44 - wymagane modyfikacje motocykli i motorowerów (obowiązkowe stosowanie subkodów): 44.01 - hamulec z pojedynczym sterowaniem, 44.02 - zmodyfikowany hamulec ręczny, 44.03 - zmodyfikowany hamulec nożny, 44.04 - zmodyfikowana rączka przyspieszenia, 44.08 - wysokość siedzenia pozwalająca kierowcy na oparcie dwóch stóp na ziemi jednocześnie w pozycji siedzącej i zachowanie równowagi motocykla podczas zatrzymania i postoju, 44.09 - maksymalna siła pozwalająca na uruchomienie hamulca ręcznego N (np. 44.09 (140N)),

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

44.10 - maksymalna siła pozwalająca na uruchomienie hamulca nożnego N (np. 44.10 (240N)), 44.11 - zmodyfikowany podnózek, 44.12 - zmodyfikowany uchwyt kierownicy;

- 45 - wyłącznie motocykle z wózkiem bocznym;
- 46 - wyłącznie pojazdy trójkołowe;
- 47 - ograniczenie do pojazdów mających więcej niż dwa koła, które nie wymagają utrzymywania równowagi przez kierowcę w czasie uruchamiania, zatrzymywania i postoju;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- 50** - dla określonego pojazdu lub nadwozia (numer identyfikacyjny pojazdu, VIN);
- 61** - jazda w godzinach dziennych (od świtu do zmierzchu);
- 62** - jazda tylko w promieniu ... km od miejsca zamieszkania posiadacza prawa jazdy albo w obrębie miasta/regionu (np. 62.nazwa miasta/regionu albo 62. km);
- 63** - jazda bez pasażerów;
- 64** - jazda z prędkością nie większą niż km/h;
- 65** - jazda tylko w towarzystwie osoby posiadającej prawo jazdy co najmniej tej samej;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- 66** - bez prawa ciągnięcia przyczepy;
- 67** - bez prawa jazdy po autostradach;
- 68** - zakaz spożywania alkoholu;
- 69** - jazda tylko pojazdem wyposażonym w blokadę alkoholową zgodnie z normą przenoszącą normę EN 50436;
- 70** - wymiana prawa jazdy numer ... wydanego przez ... (wyróżnik UE/ONZ w przypadku państwa trzeciego, np. 70.0123456789.NL);

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- 71** - wtórnik prawa jazdy numer ... wydanego przez ... (wyróżnik UE/ONZ w przypadku państwa trzeciego, np. 71.987654321.HR);
- 73** - wyłącznie dla pojazdów kategorii B z silnikiem, typów czterokołowych (B1);
- 78** - wyłącznie pojazdy bez pedału sprzęgła (albo dźwigni ręcznej dla kategorii AM, A1, A2 i A);

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- ❑ **79** (...) - ograniczenie do pojazdów, które spełniają wymogi specyfikacji wskazanej w nawiasach - kod stosuje się wyłącznie w przypadku przeniesienia ograniczeń z wymienianego prawa jazdy wydanego za granicą: 79.01 - wyłącznie dla pojazdów dwukołowych z wózkiem bocznym lub bez, 79.02 - wyłącznie dla pojazdów trójkołowych lub czterokołowych kategorii AM, 79.03 - wyłącznie dla pojazdów trójkołowych,

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- 80** - wyłącznie dla posiadaczy prawa jazdy upoważniającego do prowadzenia pojazdów kategorii A typu trójkołowego, w wieku poniżej 24 lat;
- 81** - wyłącznie dla posiadaczy prawa jazdy upoważniającego do prowadzenia pojazdów kategorii A, typu motocykl dwukołowy, w wieku poniżej 21 lat;
- 95** - potwierdzenie posiadania świadectwa kwalifikacji zawodowej;

KODY OGRANICZEŃ W PRAWIE JAZDY

- ❑ **96** - pojazdy kategorii B łączone z przyczepą, której dopuszczalna masa całkowita przekracza 750 kg, przy czym dopuszczalna masa całkowita takiego zestawu pojazdów przekracza 3500 kg, ale nie przekracza 4250 kg;
- ❑ **97** - nie posiada uprawnień do prowadzenia pojazdów kategorii C1 objętych zakresem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 165/2014 z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie tachografów stosowanych w transporcie drogowym i uchylającego

INNE UREGULOWANIA PRAWNE

Rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego (Dz. Urz. UE L 60 z 28.02.2014, str. 1);

INNE UREGULOWANIA PRAWNE

- 101 - wymagane dodatkowe oznakowanie pojazdu;
- 102 - wymiana uzyskanego przed dniem 1 lipca 1999 r. prawa jazdy kategorii C bez posiadania kategorii B prawa jazdy;
- 103 - wymiana uzyskanego przed dniem 1 lipca 1999 r. prawa jazdy kategorii D bez posiadania kategorii B prawa jazdy;
- 104 - wymiana prawa jazdy kategorii M z ograniczeniem do kierowania tylko pojazdami wolnobieżnymi;

INNE UREGULOWANIA PRAWNE

- 105** - wymiana prawa jazdy kategorii trolejbusowej z ograniczeniem do kierowania tylko trolejbusami;
- 106** - zakaz w zakresie kategorii B prawa jazdy przy posiadaniu kategorii C1, C, D1 lub D prawa jazdy;
- 107** - **wymagane dostosowanie pojazdu do rodzaju schorzenia;**
- 110** - posiada orzeczenie lekarskie stwierdzające przeciwwskazania do kierowania pojazdami w zakresie prawa jazdy kategorii A1, A2 i A.

INNE UREGULOWANIA PRAWNE

Litery wykorzystywane razem z kodami ograniczeń od 01 do 44:

- a - lewo, b - prawo,
- c - ręka, d - stopa,
- e - środek,
- f - ramię,
- g - kciuk.

AKTY PRAWNE WSPIERAJĄCE OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie wzoru oraz trybu wydawania i zwrotu kart parkingowych (Dz. U. 2014 poz. 870)
- Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. 2002 nr 171 poz. 1393)
§33 ust. 2

AKTY PRAWNE WSPIERAJĄCE OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz.U. 2015 poz. 1314)
- ❑ Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (Dz. U. 2003 nr 32 poz. 262)

KONWENCJA ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH O PRAWACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Osoby z niepełnosprawnościami mają pełne prawo do nieograniczonego przemieszczania się poprzez:

- ułatwianie mobilności w sposób i w czasie przez nie wybranym i po przystępnej cenie;
- ułatwianie dostępu do wysokiej jakości przedmiotów wspierających poruszanie się, urządzeń i technologii wspomagających oraz do pomocy i pośrednictwa ze strony innych osób, w tym poprzez ich udostępnianie po przystępnej cenie;

KONWENCJA ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH O PRAWACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

- zapewnianie osobom niepełnosprawnym i wyspecjalizowanemu personelowi pracującemu z osobami niepełnosprawnymi szkolenia w zakresie umiejętności poruszania się;
- zachęcanie jednostek wytwarzających przedmioty wspierające poruszanie się, urządzenia i technologie wspomagające, do uwzględniania wszystkich aspektów mobilności osób niepełnosprawnych.

PODSUMOWANIE

1. Nie ma danych, analiz ani statystyk dotyczących osób z niepełnosprawnościami.
2. Mobilność to nadrzędna wartość dla osób o szczególnych potrzebach.
3. Umieszczanie kodów ograniczeń w prawie jazdy, tożsamych ze stanem zdrowia kierowcy.
4. Poszerzenie wiedzy personelu medycznego, instruktorów, egzaminatorów, adaptatorów.